

ANDRZEJ MACIĄŻEK

Wykorzystanie potencjału polskiego rynku ubezpieczeń. Propozycje PIU

Polska Izba Ubezpieczeń w ostatnim czasie wskazała 3 obszary działań istotnych społecznie, w których istnieje możliwość wykorzystania potencjału polskiego rynku ubezpieczeń:

1. popularyzacja III filara reformy emerytalnej,
2. dokończenie reform ubezpieczeń rolnych,
3. stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania i przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych dla ludności.

Są to wybrane, spośród wielu możliwości rynku ubezpieczeniowego, przykłady obszarów działania obrazujące jak ubezpieczyciele mogą realizować ważne cele publiczne.

III filar ubezpieczeń emerytalnych często nazywany systemem dodatkowym w odróżnieniu od systemu bazowego, na który składają się I i II filar, jest dobrowolny. Jednak z punktu widzenia wpływu na wysokość przyszłej emerytury w wielu sytuacjach może mieć decydujący wpływ na standard emerytalny. Część dodatkowa systemu stanowi jego ważne uzupełnienie, które ma na celu zapewnienie niezmiennego standardu emerytalnego po reformie. Wszystkie dostępne symulacje skutków reformy wskazują spadek stopy zastąpienia, czyli relacji emerytury do wynagrodzenia jaka będzie uzyskana z oszczędzania tylko w pierwszych dwóch filarach. Spadek ten będzie dotyczył znacznej większości osób, dlatego powszechność oszczędzania III filarowego jest bardzo ważna.

Bardzo duże i rosnące dysproporcje jakie występują między II i III filarem w zakresie uczestnictwa i wielkości zgromadzonych środków finansowych pokazują, jak wiele jeszcze należy uczynić dla popularyzacji dodatkowego systematycznego oszczędzania. Organizacje samorządowe polskich sektorów rynku finansowego (Polska Izba Ubezpieczeń, Związek Banków Polskich, Izba Gospodarcza Towarzystw Emerytalnych, Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami przy wsparciu Giełdy Papierów Wartościowych) kilka lat temu przedstawiły kompleksowy projekt reformy prawa, dotyczący funkcjonowania III filara reformy emerytalnej, w którym jako główny bodziec promujący dobrowolne oszczędzanie zaproponowano ulgi w podatku dochodowym od osób fizycznych. Propozycja ta była zgodna z doświadczeniami europejskich rynków finansowych w zakresie stymulowania oszczędzania emerytalnego. W ocenie PIU ostatnie propozycje rządowe, mimo że idą w dobrym kierunku to jednak w konsekwencji nie przyczynią się

w znaczący sposób do zwiększenia atrakcyjności oszczędzania III filarowego w odbiorze społecznym.

Od kilku lat eksperci rynku ubezpieczeniowego wspólnie z przedstawicielami Ministerstwa Rolnictwa przy współudziale parlamentarzystów pracowali nad rozwiązaniem systemowym ubezpieczeń rolnych, polegającym na dopłatach do składek ubezpieczeniowych dla rolników oraz na wprowadzeniu gwarancji finansowych administracji rządowej na wypadek sytuacji, gdy wielkość odszkodowań przekracza ustalony poziom rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ubezpieczyciela. Od 2005 roku dokonano trzykrotnie nowelizacji ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. Mimo tego, wciąż jednak nie zawiera ona wszystkich tych rozwiązań, które doprowadziłyby do rzeczywistej powszechności ubezpieczeń produkcji rolnej.

Warto zaznaczyć, że stworzenie systemu ubezpieczeń rolnych jest również wymogiem prawa unijnego¹, które uzależnia udzielenie pełnej pomocy publicznej, związanej z katastrofą żywiołową w rolnictwie, od objęcia ubezpieczeniem zagrożonego arealu. Obecnie w budżecie państwa planowane są wydatki na dotowanie ubezpieczeń upraw i zwierząt gospodarskich kilkakrotnie większe niż mogą być wykorzystane w obecnie obowiązującym systemie. Dlatego PIU postuluje dalsze zmiany ww. ustawy i wprowadzenie rozwiązań prowadzących do upowszechnienia systemu ubezpieczeń rolnych takich jak: zwiększenie udziału budżetu państwa w odszkodowaniach, zniesienie zapisów ustalających maksymalne stawki taryfowe w ubezpieczeniu dotowanym upraw, umożliwienie ubezpieczycielom dopasowania taryfy składek do oceny ryzyk rolnych. Spełnienie tych postulatów dałoby szansę na stabilność systemu i regulacji ustawowej na wiele lat.

Kolejnym obszarem wykorzystania potencjału rynku ubezpieczeniowego jest stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania i przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych dla ludności. W warunkach klimatu Polski ryzyka powodzi i huraganu są największymi potencjalnymi katastrofami naturalnymi mogącymi spowodować znaczne szkody materialne. Istnieje więc naturalna potrzeba kompleksowego rozwiązania problemu przy udziale ubezpieczycieli. Stworzenie powszechnego systemu ubezpieczeń budynków mieszkalnych jedno- lub wielorodzinnych osób fizycznych od ryzyka powodzi i huraganu polegałoby na ustaleniu jednolitego zakresu ubezpieczenia na wypadek klęsk żywiołowych (wspólne ogólne warunki ubezpieczenia) oraz jednolitych zasad likwidacji szkód, gwarantujących poszkodowanym naprawę uszkodzonego/zniszczonego budynku według cen minimalnych.

Planowane jest utworzenie funduszu katastroficznego finansowanego ze środków publicznych, którego celem byłoby dotowanie składek ubezpieczonych w tym ubezpieczeniu powszechnym oraz wypłacenie odszkodowań w sytuacji, gdy poziom szkodoowości notowany w zakładach ubezpieczeń przekroczyłby określoną wartość krytyczną. Jednak poza rozwiązaniami finansowymi niezwykle istotną rolę należy przypisać działaniom prewencyjnym i edukacyjnym prowadzonym przez administrację rządową odnośnie przeciwdziałania i zapobiegania skutkom klęsk żywiołowych.

Wybrane trzy obszary działań są przykładem spełniania obok, czy też równoległe z komercyjną działalnością ubezpieczeniową prowadzoną przez ubezpieczycieli, istotnych funkcji społecznych i realizacji działań w zakresie służby publicznej.

¹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1857/2006 z dn. 15.12.2006 r.

POLSKA IZBA UBEZPIECZEŃ


POLSKA IZBA UBEZPIECZEŃ

**WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU
POLSKIEGO RYNKU UBEZPIECZEŃ**
Propozycje Polskiej Izby Ubezpieczeń

Andrzej Maciążek
Członek zarządu PIU

Warszawa, 24 listopada 2008



**WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU
POLSKIEGO RYNKU UBEZPIECZEŃ**
Propozycje PIU

Polska Izba Ubezpieczeń w ostatnim czasie wypracowała 3 obszary, w jakich istnieje możliwość wykorzystania potencjału polskiego rynku ubezpieczeń

- Popularyzacja III filara ubezpieczeń emerytalnych 
- Dokończenie reform ubezpieczeń rolnych 
- Stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania i przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych dla ludności 

**POPULARYZACJA
III FILARA UBEZPIECZEŃ EMERYTALNYCH**

Istnieje dramatyczna potrzeba gromadzenia środków na starość

Porównanie stóp zastąpienia wynagrodzenia przez emeryturę w „starym” i nowym systemie emerytalnym
(kobieta z salda przeliczeniowym 30 albo 35 lat jedytny przeszedł na emeryturę w wieku 65 lat i uzyskała 5 lat świadczeń)

(niezależnych)

pleć	wiek	% średniego wynagrodzenia	„stary”	nowy system
kobieta	60	50	91%	43%
kobieta	60	100	67%	43%
kobieta	60	250	52%	43%
kobieta	65	50	96%	63%
kobieta	65	100	73%	63%
kobieta	65	250	58%	63%
mężczyzna	65	50	96%	63%
mężczyzna	65	100	73%	63%
mężczyzna	65	250	58%	63%

Źródło: T. Szamlicz – kadrowca PIU, sierpień 2008



**POPULARYZACJA
III FILARA UBEZPIECZEŃ EMERYTALNYCH**



Oszczędności w OFE są 25 razy wyższe niż te gromadzone w III filarze

System	agromadzone aktywa (mld zł)
OFE (II filar)	140,0
IKE (III filar)	1,9
PPE (III filar)	3,8

Źródło: KNF, dane na koniec 2007 r.

Tylko co 10 uczestnik II filara partycypuje w jakiejś formie III filara

System	liczba uczestników (mln)
OFE (II filar)	13,1
IKE (III filar)	0,9
PPE (III filar)	0,3

Konieczne są dalej idące rozwiązania, które spowodują ożywienie programów IKE

POPULARYZACJA III FILARA UBEZPIECZEŃ EMERYTALNYCH

Konieczne są rozwiązania dalej idące niż w aktualnych propozycjach rządowych, które spowodują ożywienie programów IKE

Jedyną skuteczną formą reaktywacji IKE może być:

➤ wprowadzenie rocznego limitu wpłat, do poziomu którego środki będą zwolnione z podatku dochodowego

lub

➤ określenie maksymalnego limitu odpisu od kwoty podatku dochodowego od osób fizycznych

☞ Innym możliwym do zaakceptowania rozwiązaniem byłoby przyjęcie zasady, że analogicznie jak w przypadku I i II filara systemu emerytalnego, opodatkowane są świadczenia, a nie składka.



POPULARYZACJA III FILARA UBEZPIECZEŃ EMERYTALNYCH

Konkretne uwagi do aktualnych propozycji rządu:

☞ proponowane podniesienie limitu tylko w ograniczony sposób wpłynie na upowszechnienie IKE i nie będzie miało decydującego znaczenia dla przyrostu aktywów zgromadzonych przez uczestników;

☞ należy wprowadzić takie zmiany do istniejącej ustawy, które spowodują uruchomienie popytu również wśród osób o niższych dochodach - tych niewykorzystujących limitu, a być może bardziej zainteresowanych budową kapitału na przyszłą emeryturę;

☞ wprowadzenie możliwości częściowego zwrotu jest propozycją idącą w dobrym kierunku (jako zabezpieczenie na wypadek nieprzewidzianej sytuacji losowej). Istnieje, niebezpieczeństwo, że zapis ten będzie nadużywany - należy rozważyć wskazanie katalogu przypadków, w których częściowe wycofanie środków byłoby dopuszczalne;

☞ jeśli w przyszłości doszłoby do likwidacji tzw. „podatku Belki”, zaproponowane zmiany okazały się bezcelowe, a istnienie IKE stanie pod znakiem zapytania.

DOKOŃCZENIE REFORM UBEZPIECZEŃ ROLNYCH

Dokonana trzykrotnie nowelizacja ustawy z dn. 07.07.2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich wciąż nie zawiera rozwiązań, które doprowadziłyby do rzeczywistej powszechności ubezpieczeń produkcji rolnej.



Skutki suszy w uprawach kukurydzy – lato 2008

➤ W budżecie państwa wydatki planowane na dotowanie ubezpieczeń upraw i zwierząt są kilkukrotnie większe niż ich rzeczywiste wykorzystanie



DOKOŃCZENIE REFORM UBEZPIECZEŃ ROLNYCH

Ciągłe zmiany w przepisach regulujących prowadzenie ubezpieczeń dotowanych upraw i zwierząt są poważną niedogodnością tak dla rolników, jak i ubezpieczycieli

Ostatnia nowelizacja (z dn. 25.07.2008 r.) bierze pod uwagę regulacje UE

art.11 ust. 8.

„Od dnia 1 stycznia 2010 r. zaoferowane odszkodowanie musi być zmniejszone o 50%, chyba że przyznaje się je rolnikom, którzy dokonali ubezpieczenia pokrywającego co najmniej 50% średniej rocznej produkcji lub dochodu związanego z produkcją i obejmującego zagrożenia związane z niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi statystycznie najczęściej występującymi w danym państwie członkowskim lub regionie”.

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) NR 1057/2008 z dn. 15.10.2008 r.
w sprawie stosowania art. 37 i 38 Traktatu w odniesieniu do pomocy państwa dla węgla i łaźniaków przeznaczonych do
produkcji energii elektrycznej z wykorzystaniem produktów surowca pierwotnego pochodzenia (WE) nr
102008 L

DOKOŃCZENIE REFORM UBEZPIECZEŃ ROLNYCH

PIU postuluje dalsze zmiany ww. ustawy i wprowadzenie rozwiązań prowadzących do upowszechnienia systemu ubezpieczeń rolnych

- zwiększenie udziału budżetu państwa w odszkodowaniach
- zniesienie zapisów ustalających maksymalne stawki taryfowe w ubezpieczeniu dotowanym upraw
- umożliwienie ubezpieczycielom dopasowania taryfy składek do oceny ryzyka

Postulaty PIU doprowadziłyby do:

- pełnego zagospodarowania pola ubezpieczeniowego ryzyk rolnych
- dania szansy na stabilność systemu i regulacji na wiele lat



POLSKA IZBA UBEZPIECZEŃ

STWORZENIE KOMPLEKSOWEGO SYSTEMU ZAPOBIEGANIA I PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM KLĘSK ŻYWIOŁOWYCH DLA LUDNOŚCI

Ryzyka powodzi i huraganu to największe zagrożenia katastrofami naturalnymi w warunkach klimatu Polski



Powódź w Raciborzu



Skutki huraganu – lato 2008

➤ Istnieje potrzeba kompleksowego rozwiązania problemu

STWORZENIE KOMPLEKSOWEGO SYSTEMU ZAPOBIEGANIA I PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM KLĘSK ŻYWIOŁOWYCH DLA LUDNOŚCI

Zadania ubezpieczycieli

- Stworzenie powszechnego systemu ubezpieczenia budynków mieszkalnych jedno- lub wielorodzinnych osób fizycznych od ryzyka powodzi i huraganu
 - ustalenie jednolitego zakresu ubezpieczenia na wypadek klęsk żywiołowych (wspólne owu)
 - ustalenie jednolitych zasad likwidacji szkód gwarantujących poszkodowanym naprawę uszkodzonego/zniszczonego budynku wg. cen minimalnych

Zadania administracji

- Utworzenie Funduszu Katastroficznego lub/ i Funduszu Składkowego finansowanego ze środków publicznych, którego celem byłoby wypłacanie odszkodowań w sytuacji, gdy poziom szkodowości przekroczyłby określoną wartość krytyczną lub/ i finansowanie składek
- Działania prewencyjne i edukacyjne administracji rządowej odnośnie zapobiegania skutkom klęsk żywiołowych i upowszechnienia nowego systemu



POLSKA IZBA UBEZPIECZEŃ

Administracja rządowa powinna podjąć następujące działania prewencyjne i edukacyjne odnośnie zapobiegania skutkom klęsk żywiołowych i upowszechnienia nowego systemu

- ✓ wprowadzenie zakazu zabudowy terenów zalewowych i osuwiskowych oraz terenów stale narażonych na oddziaływanie skutków katastrof naturalnych;
- ✓ wyprowadzenie z terenów narażonych na oddziaływanie skutków katastrof naturalnych siedzib ludzkich, obiektów komunalnych i działalności gospodarczej z wyjątkiem określonej działalności rolniej;
- ✓ wyznaczenia terenów zalewowych jako działań komplementarnych w odniesieniu do regulacji koryt i budowy stopni wodnych rzek i cieków wodnych;
- ✓ programy edukacyjne i promocyjne skierowane do społeczeństwa odnośnie przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych i konieczności powszechnego zawierania ubezpieczeń związanych ze skutkami ich wystąpień;
- ✓ budowa planów zarządzania ryzykiem obejmujących wszystkie aspekty zarządzania ryzykiem powodziowym w tym prognozowanie powodzi, opracowywanie i budowanie systemów wczesnego ostrzegania.